

Interview Rejo Zenger van Bits of Freedom

‘Een filter is niet altijd de oplossing’

Rejo Zenger strijdt tegen het inperken van de privacy op internet. „We hebben niets aan een veilige omgeving als we ons niet vrij meer voelen.”

Door onze redacteur

WILMER HECK

AMSTERDAM. Boze mensen voor de deur, doodsb bedreigingen; Rejo Zenger heeft het allemaal al meegeemaakt in zijn strijd voor een vrij internet. Zag hij de dreiging eerder in de enorme hoeveelheden spam die werden verstuurd, tegenwoordig verzet hij zich tegen de opdringerige overheid die digitale sporen naluist en met pornofilters de vrijheid inperkt. Klokkenluider Edward Snowden heeft ons nog eens met de neus op de feiten gedrukt. Facebook-berichten, e-mails, er zeker van zijn dat er niemand meeleest kan niet meer. Zenger verzet zich daartegen. „Het internet is zo fantastisch. Daar sta ik voor, dat wil ik beschermen.”

Dat doet hij tegenwoordig als medewerker van Bits of Freedom, de organisatie die opkomt voor vrijheid op internet. Aangezien de controle drang zich niet beperkt tot het internet voert Zenger in zijn eigen tijd een strijd tegen inperking van privacy en grondrechten in het algemeen. Blijkt de politie met drones te vliegen, dan doet Zenger een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). Waar worden ze voor ingezet, wat gebeurt er met de beelden, zijn ze wel effectief? Zenger zoekt het uit en publiceert erover op zijn website. Hij spoort journalisten aan om nader onderzoek te doen. „We hebben niets aan veiligheid als we daarmee onze vrijheid verliezen.”

Tien jaar geleden was u al in het nieuws als spambestrijder. Hoe raakte u daarin verzeild?

„Aan het einde van mijn studie richtte ik uit ergernis de website Spamvrij.nl op. Spam dreigde het internet te verstoppen. De filtertechnieken waren minder goed dan nu en de servercapaciteit was beperkt. Het was de eerste keer dat ik een groot probleem identificeerde en er ook wat aan kon doen. Op Spamvrij.nl publiceerde ik de namen van bedrijven die spam verstuurd. Dat werd een zwarte lijst, waar media veel interesse in toonden. Uiteindelijk pikte de politiek het op en is er een anti-spam-artikel in de telecomwet opgenomen. Telecomwaakhond Opta heeft het probleem goed aangepakt, waardoor we er een stuk minder last van kregen.”

Die spambedrijven zullen niet blij zijn geweest met uw kruistocht.

„Nee, dat klopt, ik ontving allerlei soorten bedreigingen. Juridische dreigementen, maar ook doodsb bedreigingen. Op een gegeven moment stonden er een paar skinheads met honkbalknuppels voor de deur. Die waren ook aan het spammen geweest en op mijn zwaard lijst beledigd. Ik heb gewoon open gedaan, ik wil altijd voor mijn zaak staan. Ze uitent flinke dreigementen en zijn weer vertrokken. Dat soort incidenten hebben een grote impact op je leven. Het is er nog prettig in een huis te wonen waar je bang bent dat er een fakkel naar binnen wordt gegooid, of dat je op straat achterom moet kijken of je niet wordt gevolgd.”

Waarom was het internet toen al zo belangrijk voor u?

Rejo Zenger: „Hoeveel vrijheid heeft mijn pasgeboren dochter over 20 jaar?” Foto Roger Cremers

„In Rotterdam zat ik in de lokale punkscene. Ik deed wat management-dingetjes voor bandjes, regelde optredens, produceerde cassettebandjes, dat soort dingen. Als band kon je hooguit een optreden in Amsterdam, Groningen, of net over de grens in Duitsland regelen, verder kwam je niet. Het internet bracht daar verandering in. Bands konden op reis gaan in Japan en daar optredens doen, omdat ik dat van tevoren via internet had geregeld. Je geluidsfragmenten konden ineens in Sao Paulo terecht komen. Daarom was het internet zo superfantastisch.

„Ook was het voor politici niet eerder zo makkelijk om burgers bij de besluitvorming te betrekken. Vroeger moest je de Tweede Kamer een brief sturen, nu kan je twitteren. Ik vond het ook al vroeg belangrijk dat mensen via internet lotgenoten

kunnen zoeken. Er is altijd wel een forum waar mensen met dezelfde problemen kampen en waar je dan anoniem over kunt praten. Dat is zo ontzettend waardevol.”

Is het internet nog steeds zo fantastisch?

„Ja, maar het wordt erg bedreigd. De overheid wil steeds meer reguleren. Je ziet dat nu weer met zo'n voorstel voor een pornofilter in Groot-Brittannië. Hij begint met een goed doel, bijvoorbeeld seksueel misbruik van kinderen voorkomen. Later wordt het uitgebreid. Voordat je het weet zijn ook sites van burgers met een kritische mening aan de buurt. Finland had ook een filter tegen kinderporno. Een Fin uitte online kritiek op het filter. Vervolgens werd ook zijn site geblokkeerd. Terwijl zo'n filter het probleem niet op-

Oprichter spamvrij.nl

1975 Geboren in Rotterdam
1986-1992 Mavo, Krimpen aan den IJssel
1992-1994 Havo, Capelle aan den IJssel
1994-2003 HBO, industrieel product ontwerpen, Den Haag
2001 Foreign election observer bij de verkiezingen in Sri Lanka
2002-2007 Oprichter en bestuurslid stichting spamvrij.nl
2004-2008 Systeembeheerder bij kleine internetaanbieders
2008-2011 Systeembeheerder bij culturele instellingen voor nieuwe media
2011-heden Medewerker bij Bits of Freedom

controlestaat oprukken?

„Ja natuurlijk, er zijn toch voorbeelden te over. Als jij in een achterstandswijk woont, tijdelijk in de bijstand zit, maar met gespaard geld een Mercedes koopt, dan voldoe je aan een bepaald profiel. Dan krijg je een huisbezoek van de bijstandscntrole. Dat is hartstikke intimiderend. Vorige week bleek dat ze in Brabant het waterverbruik van mensen met een uitkering hebben gecontroleerd. Als je weinig water verbruikt, denken ze dat je ergens anders woont en dus geen recht op een uitkering hebt. Dat gaat toch ver? Het gaat ook om het principe, de overheid is er voor ons, niet anders-om.”

De af luister praktijken van de NSA zijn bekend, maar het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden vindt het voorlopig allemaal prima. Burgers vinden veiligheid en het opsporen van fraude waarschijnlijk belangrijker.

„Privacy is een abstract begrip, veel mensen volgen de retoriek in het maatschappelijke debat. Maar we hebben helemaal niets aan een veilige omgeving als we ons niet vrij meer voelen. Bovendien zijn privacy en veiligheid lang niet altijd tegengesteld aan elkaar. De politie heeft veel gegevens over burgers, ook als ze onverdacht zijn. Bijvoorbeeld als iemand aangifte heeft gedaan tegen een ander. In zo'n geval wil je niet dat de dader weet dat jij aangifte hebt gedaan. Als de politie dat soort gegevens beter beveiligd, is jouw privacy beter beschermd. Tegelijkertijd is de samenleving veiliger wanneer de gegevens niet kunnen uitlekken.”

Wat is uw zwartste nachtmerrie?

„Dat de overheid op internet gaat bepalen wat je te zien krijgt. Dan beschouw ik het internet als verloren. Dat de controlestaat ook op straat verder oprukt. Als er overal camera's met gezichtsherkenning hangen, zodat altijd bekend is waar je bent en wat je doet. Als de politie te pas en te onpas drones de lucht in mag sturen, terwijl je daarvoor als burger zes ontheffingen moet aanvragen. Hoe extremer de wanverhouding tussen overheid en burger, hoe moeilijker het wordt je daartegen te verzetten. In een pessimistische bui vraag ik me weleens af hoeveel vrijheid mijn pasgeboren dochter over 20 jaar heeft. Ik zie al die systemen niet meer weggaan. Ik zie ze alleen maar sneller worden, vaker gekoppeld worden. Als een extreme politieke partij groot genoeg wordt, kan ze de infrastructuur om mensen te volgen, gebruiken om tegenstanders monddood te maken. Kijk maar hoe Berlusconi de media in Italië beheerst. Dat maakt oppositie voeren een stuk lastiger.”

Ook buiten het internet ziet u de

Nieuwe tv-zender in de VS zendt ‘à la carte’ uit

De nieuwe Amerikaanse tv-zender Pivot TV wil de concurrentie aangaan met platforms als Netflix. Met leerzaam vermaak wordt de *millennial* veroverd.

Door JONAS KOOYMAN

AMSTERDAM. Was het een knipoog naar MTV, of een dikke middelvinger? De allereerste minuten die de nieuwe Amerikaanse tv-zender Pivot uitzond, waren net als bij de lanceering van MTV 31 jaar geleden een videoclip van het nummer ‘Video Killed the Radio Star’. De aankleding bij Pivot was anders—een *millennial* sausje van Californische hipstermuzikanten gefilmd in spiegelreflex—maar de boodschap richting MTV was duidelijk: jullie hadden de jaren tachtig en negentig, wij hebben de jaren tien.

Volgens Pivot-directeur Evan Shapiro (eerder hoofd van Amerikaanse kwaliteitszender IFC) is het onjuist om te denken dat de jongeren (18-34) van nu minder kabel-tv kijken, zegt hij in de *Daily News New York*. „Het probleem is dat de tv-industrie [jongeren] niet geeft wat ze willen”, aldus Shapiro.

Pivot, te verkrijgen in 40 miljoen Amerikaanse huishoudens, probeert in dit gat te springen met wat zijzelf

‘social action entertainment’ noemen: vermaak met een leerzaam randje. Tijdens de programma's verschijnen graphics met bijvoorbeeld tips tegen pesten of hongerbestrijding. Dit is niet vreemd: de zender is in handen van Participant Media, het productiehuis dat eerder *An Inconvenient Truth*, *The Help* en *Food, Inc.* maakte.

In de komende maanden staat 300 uur (voornamelijk) eigen program-

Tijdens programma's verschijnen graphics met tips tegen pesten

mering gepland, waaronder *Please Like Me* (een ‘coming-out quarter-life-crisis comedy’), *Little Mosque on the Prairie* (een sitcom in de Canadese moslimgemeenschap) en *Will*, over Shakespeare als twintiger, inclusief rapbattles.

Akteur Joseph-Gordon Levitt en senaatsdochter Meghan McCain krijgen ieder een show. Bingewieving, een heel seizoen in één keer kijken, is ook mogelijk.

Maar een originele programmering is niet genoeg. Pivot (‘omdraaien’) weet dat de aandacht van jonge-

ren kostbaar is door het multitasken op meerdere schermen en daarmee gepaarde fragmentatie. Daarom is het zakelijk model dat van ‘à la carte broadcasting’: de zender kan (tegen een paar dollar) onafhankelijk bekeken worden van een compleet en duur kabelpakket. Ook kunnen kijkers met breedbandaansluiting voor internet, maar zonder tv, de zender ‘binnen een jaar’ bekijken. Via een app is de zender op smartphones en andere apparaten te zien.

Waar directeur Shapiro mateloos enthousiast is over de zender, wachten critici liever af hoe lang het kanaal het volhoudt. De concurrentie is namelijk groot nu mediaplatforms als Netflix, Hulu en HBO voet aan grond hebben gekregen bij jonge kijkers. Daarbij doet Pivot denken aan Al Gore's zender Current TV, ook gericht op millennials, die in januari verkocht werd aan Al-Jazeera wegens tegenvallende kijkcijfers. Ook niche-zender Planet Green ging uit de lucht. Tegen vicepremier RealSense zegt Shapiro hierover dat „zij probeerden zo niche te zijn dat het niet meer interessant was. Tv moet ook vermak-

Pivot TV is ‘voorlopig niet’ in Europa te ontvangen, zegt een woordvoerder. Wel kan een klein deel van de programmering online worden bekeken.

Ophef over tv-serie en docu over Clinton

WASHINGTON. De Republeinse Partij dreigt televisiedebatten tussen de Republikeinse presidentskandidaten te boycotten omdat de Amerikaanse zenders NBC en CNN in hun ogen het mogelijke kandidaatschap van Hillary Clinton promoten. NBC heeft plannen tot een miniserie over Clinton, en CNN maakt een televisiedocumentaire over haar. Partijvoorzitter Reince Priebus zei gisteren dat de serie en documentaire een „langgerekt reclamefilmje” voor Clinton zijn. Hij heeft beide zenders een brief gestuurd met het dringende verzoek deze „als onafhankelijke producties verpakte politieke spotjes” te schrappen.

Het is nog niet duidelijk of Hillary Clinton zich daadwerkelijk opnieuw kandidaat zal stellen voor het presidentschap in 2016, maar er wordt veel over haar toekomst gespeculeerd. De primary-debatten tussen de Republikeinse en Democratische kandidaten onderling zorgen door- gaans voor een flinke kijkcijferstijging bij de nieuwszenders. De Republikeinen beschuldigen de nieuws- en entertainmentindustrie er vaker van een voorkeur te hebben voor de Democraten. De nieuws- en entertainmenttakken zijn zowel bij CNN als bij NBC officieel volledig gescheiden.

De documentaire die CNN Films in 2014 wil uitzenden zou een portret van de voormalige first lady moeten zijn, gericht op haar professionele- en haar privéleven. Regisseur en producer is Oscarwinnaar Charles Ferguson. In de vier uur durende miniserie *Hillary* die NBC op de rol heeft staan, speelt Diane Lane de rol van Clinton. De serie speelt zich af tussen 1998 en nu. De zender heeft nog geen uitzenddatum bekendgemaakt. (AP)

De beste blik op film

Door onze mediareactie
AMSTERDAM. Wie wordt volgende maand uitgeroepen tot beste filmjournalist? Schrijver Arnon Grunberg voor zijn boek *Buster Keaton licht nooit* (Nijgh & Van Ditmar) of tv-recensent Hans Beerekamp (NRC Handelsblad) voor *Het Schimmenrijk*, een blog over overleden filmhelden? Donderdag 26 september wordt, tijdens het Nederlands Film Festival, de jaarlijkse *Louis Hartlooper Prijz voor de Filmjournalistiek* uitgereikt. Gisteren werd de shortlist van vijf genomineerden bekend gemaakt. Onder hen ook Hans Heesen, schrijver

van het boek *Wie zijn ogen niet gebruikt is een verloren mens* (Nijgh & Van Ditmar), filmrecensent *Bor Beekman*, voor zijn artikelen en interviews in de filmbijlage van *de Volkskrant* en Paul Verhoeven en Rob van Scheers voor het boek *Volgens Verhoeven* (Bezig Bij). De *Louis Hartlooper Prijz*, bedoeld voor journalisten die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het denken over cinema, wordt dit jaar voor de negende keer uitgereikt. De prijswinnaar wordt vastgesteld na een stemming op www.filmjournalistiek.net door leden van de beroepsverenigingen.

Advertentie

one dayonly

Geldig op 6 augustus 2013

60% korting

10W LED Buitenlamp

49,95 Per stuk 19,95

✓ Echte energie bespaarder met een extra grote lichtopbrengst
 ✓ Levensduur: meer dan 50.000 uur
 ✓ Eenvoudig te gebruiken en te installeren

Bestel nu op: www.onedayonly.nl

thuiswinkel waarborg

ZAP

Bewakingsbeelden van 'Roelie' in 'Nieuwsuur' (NOS/NTR)

Gluren naar de dood

Door HANS BEEREKAMP

In het algemeen houd ik niet zo van bewakingsbeelden of opnamen van een verborgen camera op televisie. In de eerste plaats voeden ze het misverstand dat er een soort van objectieve werkelijkheid zou bestaan, die je op deze manier kunt betrappen. In het verlengde daarvan bevredigen zulke beelden, veelal verbonden met geweld of ander verboden spektakel, bijna per definitie de behoefte van de kijker aan sensatie.

Aan de andere kant: als personen of instanties die zich aangesproken voelen via de rechter uitzending proberen te verbieden, doorgaans onder verwijzing naar schending van de privacy, dan gaat mijn sympathie eerder uit naar de televisiemakers. Laten we dan als kijker vooral zelf mogen 'oordelen'.

Met zijn vieren op een patiënt gaan zitten

Gisteren won *Nieuwsuur* (NOS/NTR) in kort geding het recht om beelden van bewakingscamera's uit maart 2012 uit te zenden. De rechter achtte het algemeen belang groter dan dat van de personen in beeld en van de zorginstelling NOVO.

Op een inmiddels gesloten locatie in het Groningse Onnen zien we vier vrouwelijke hulpverleners sjoneren en duwen aan een 44-jarige verstandelijk gehandicapte, die 'Roelie' wordt genoemd. Als het lukt haar in de lege 'time-outkamer' te krijgen gaan ze met zijn vieren op de vrouw zitten en bellen de politie. Wanneer die arriveert, wordt de arrestantenwagen besteld, maar blijkt Roelie inmiddels overleden.

Twee zussen van het slachtoffer klaagden het (door *Nieuwsuur* onherkenbaar gemaakte) personeel en instelling aan en wilden graag uitzending, nadat OM en gerechtshof hadden besloten dat er geen sprake was van dood door schuld.

Cruciaal voor de uitzending was dat *Nieuwsuur* de gebeurtenissen in een context plaatste. Nader onderzoek had aangetoond dat 64 procent van de instellingen die dit soort zorg verlenen niet aan de minimumeisen voldoet en dat het personeel vaak slecht opgeleid is voor extreme situaties. Bovendien mag je een vrijwillig opgenomen patiënt niet in zijn vrijheid belemmeren en had er zelfs geen time-outkamer mogen zijn. Wrang detail: de instelling bedankte het viertal achteraf schriftelijk voor hun inzet en professionaliteit.

In een nagesprek bood oud-inspecteur in de gezondheidszorg Jenneke van Veen nog meer perspectief. Je bent geneigd te denken dat dit soort problemen komen door personeelsgebrek en ontoereikende training. Mis! Het is een kwestie van slecht management en 'beheerscultuur'. Ja, dan heeft zo'n item zin.

UITGESPROKEN

„Zitten moet je beschouwen als een ziekte. Daar krijg je een hele hoop verschijnselen van.”

Arts en auteur Ivan Wolffers in NTR Academie.

STIJGING MARKTAANDEEL

1,8%

Het marktaandeel van radiostation Sky Radio is in de periode mei-juni 2013 met 1,8 procent gestegen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De zender heeft 3FM in grootte van de derde plaats gestoten, en heeft nu een marktaandeel van 10,5 procent. Ook het marktaandeel van Q.Music steeg, met 1,2 procent tot 7,9 procent. Radio 1 heeft het hoogste marktaandeel. 538 staat op de tweede plaats, maar zakt iets terug. Dat blijkt uit cijfers van NLO/GfK Intomart over de doelgroep 10+ jaar.